

Ecologisch nader onderzoek; Steenuil & Vleermuizen

Broekdijk 6 te Oostelbeers

**Ecologisch nader onderzoek;
Steenuil & Vleermuizen**

Broekdijk 6 te Oostelbeers

Opdrachtgever

Provincie Noord-Brabant,
Afdeling Natuur, Water en Milieu
De heer J. Hegmans
Postbus 90151
5200 MC 'S-HERTOGENBOSCH

Adviesbureau

Geofoxx
Jules Verneweg 21-15
Postbus 2205
5001 CE TILBURG
013 - 458 21 61

Status

Definitief

Datum

25 oktober 2022

Projectnummer

20211490/NVER

Documentkenmerk

20211490_b2RAP

Auteur

N. Vermeer MSc.

Paraaf:

Controle

L. de Vetten MSc.

Paraaf:

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
	1.1 Kwaliteitsborging	1
2	Resultaten vooronderzoek	2
	2.1 Locatiebeschrijving	2
	2.2 Voorgaand ecologisch onderzoek	3
3	Nader onderzoek steenuil	4
	3.1 Soortinformatie	4
	3.2 Onderzoeksmethode	5
	3.3 Resultaten	5
4	Nader onderzoek vleermuis	7
	4.1 Soortinformatie vleermuizen	7
	4.2 Onderzoeksmethode	8
	4.3 Resultaten	9
5	Omgevingscheck en overige waarnemingen	11
	5.1 Omgevingscheck	11
	5.2 Overige waarnemingen	11
6	Interpretatie	12
	6.1 Uilen	12
	6.2 Vleermuizen	12
7	Samenvatting, conclusies en advies	13
	7.1 Steenuilen	14
	7.2 Vleermuizen	14
	7.3 Overige Aanbevelingen	14

Bijlagen

1	Wettelijk kader
2	Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

1 Inleiding

In opdracht van Provincie Noord-Brabant heeft Geofoxx, als onafhankelijk adviesbureau¹, een ecologisch nader onderzoek naar de aanwezigheid van steenuilen en vleermuizen uitgevoerd op de locatie Broekdijk 6 te Oostelbeers.

De aanleiding voor het uitvoeren van dit ecologische nader onderzoek zijn de sloop van gebouwen op de locatie en de resultaten van de reeds uitgevoerde quickscan flora en fauna (kenmerk: 20211490_a1RAP, d.d. 4 april 2022).

Het doel van het nader onderzoek is:

1. Het vaststellen van de aanwezigheid van verblijfplaatsen en functie van het gebied voor steenuilen;
2. Het vaststellen van de aanwezigheid van verblijfplaatsen en functie van het gebied voor vleermuizen;
3. Een effectbeoordeling uit te voeren van de voorgenomen werkzaamheden op de soorten genoemd onder '1' en '2'.

Aan de orde komen: het vooronderzoek (literatuurstudie), de veldinspectie, de interpretatie van de verzamelde gegevens en de conclusies en aanbevelingen.

De resultaten van dit nader onderzoek worden in dit rapport gepresenteerd. In de navolgende hoofdstukken 2, 3 en 4 worden de resultaten van het vooronderzoek en het nader onderzoek besproken. In hoofdstuk 5 de omgeving check en de overige waarnemingen van de locatiebezoeken opgenomen. In hoofdstuk 6 zijn de resultaten geïnterpreteerd en in hoofdstuk 7 zijn een samenvatting en aanbevelingen opgenomen voor het vervolg.

Het wettelijk kader en de verbodsbepalingen zijn opgenomen in bijlagen 1 en 2.

1.1 Kwaliteitsborging

Geofoxx is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de werkzaamheden zijn uitgevoerd volgens hun gedragscode. De personen die de werkzaamheden hebben uitgevoerd en/of verwerkt, zijn allen door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hen verrichte werkzaamheden.

De werkzaamheden omvatten een bureaustudie waarbij de ligging van natuurgebieden te opzichte van de locatie is beoordeeld. Tevens is de Nederlandse Databank Flora en Fauna geraadpleegd om de actuele verspreidingsgegevens van beschermde soorten te verkrijgen.

¹ De opdrachtgever en terreineigenaar zijn geen zuster- of moederbedrijf en komen niet uit de eigen organisatie zodat de onafhankelijkheid van het onderzoek is gewaarborgd.

Geofoxx is een handelsnaam van Geofox-Lexmond bv, statutair gevestigd te Oldenzaal en ingeschreven in het handelsregister onder nr. 06056452. Op alle opdrachten zijn de algemene voorwaarden van Geofox-Lexmond bv van toepassing. Deze voorwaarden zijn te vinden op geofoxx.nl.

2 Resultaten vooronderzoek

2.1 Locatiebeschrijving

De locatie ligt in het buitengebied ten zuiden van Oostelbeers. Voorheen was de locatie in gebruik als melkveehouderij. De locatie staat kadastraal bekend als gemeente Oost-, West- en Middelbeers, sectie G en nummers 2948 en 2949 en als gemeente Vessem, sectie K en nummer 1393. De oppervlakte van de locatie bedraagt circa 12.620 m².

Op de locatie is de volgende bebouwing aanwezig:

1. Voerkuilen
2. Koeienstal
3. Silo's
4. Overkapping
5. Woonhuis

Het woonhuis en de daarachter gelegen overkapping zullen nog minstens 2 jaar in gebruik blijven. De onderzoekslocatie omvat de te slopen voerkuilen, koeienstal en silo's, welke niet meer in gebruik zijn. In afbeelding 2.1 is de onderzoekslocatie met een oppervlakte van circa 4.550 m² blauw omlijnd weergegeven. Met cijfers is aangegeven welke bebouwing op de locatie aanwezig is.

Afbeelding 2.1: Onderzoekslocatie in blauw omlijnd met de aanwezige bebouwing op de locatie genummerd.

Gebiedsbescherming

De ligging van de projectlocatie ten opzichte van de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland staat in tabel 2.1 weergegeven. In de uitgevoerde quickscan is bepaald of de geplande herontwikkeling mogelijk een negatief effect heeft op de natuurwaarden en kenmerken van de beschermde gebieden. Het wordt niet verwacht dat de geplande ontwikkeling (tot natuurgebied) een negatief effect heeft op de omliggende natuurgebieden.

Tabel 2.1: Afstand studiegebied tot beschermde gebieden.

Beschermd gebied	Afstand
Natura 2000-gebied Kempenland-West	100 m
Natuurnetwerk Nederland	0 m

2.2 Voorgaand ecologisch onderzoek

Quickscan flora en fauna

Op 3 februari 2022 is door Geofoxx B.V. op deze locatie een quickscan flora en fauna uitgevoerd (kenmerk: 2021490_a1RAP, d.d. 4 april 2022). Tijdens de quickscan kon de aanwezigheid van verblijfsplaatsen voor steenuil en vleermuizen in de stallen niet uitgesloten worden. Verblijfplaatsen van andere beschermde dier- en plantensoorten zijn in de quickscan uitgesloten.

3 Nader onderzoek steenuil

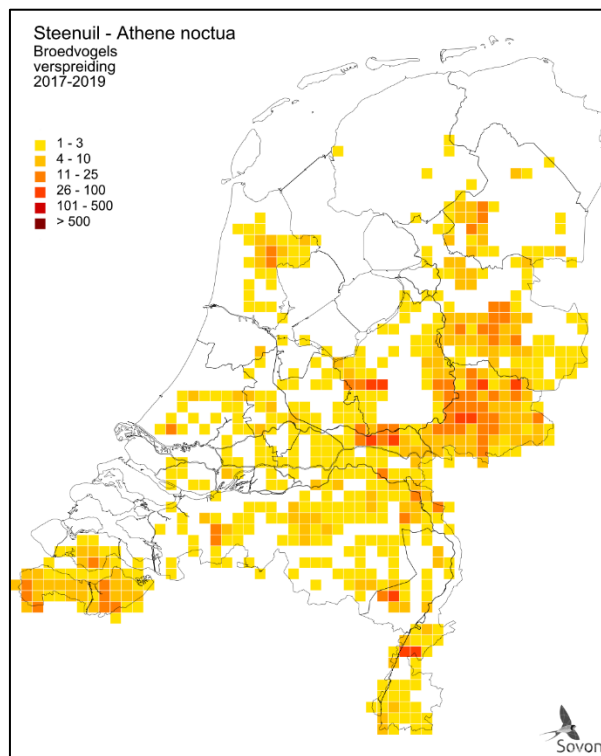
3.1 Soortinformatie

Populatie landelijk

Rond 2020 bestond de broedpopulatie van steenuilen uit 8.000 tot 9.500 individuen in Nederland (bron: SOVON.nl). De soort staat op de rode lijst als 'kwetsbaar' aangeduid (rode lijst vogels, MLNV). Dit is voornamelijk vanwege het verdwijnen van nestgelegenheid in kerken en boerenschuren. Tegenwoordig zijn steenuilen sterk afhankelijk van nestkasten. Nesten van steenuil zijn jaarrond beschermd volgens de Wet natuurbescherming. Er zijn verschillende categorieën jaarrond beschermde nesten. De steenuil valt onder categorie 1: 'Nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en nestplaats'.

Habitat en ecologie

Het habitat/jachtgebied van de steenuil omvat kleinschalige landschapselementen als ruigtes, houtwallen, weilanden en akkers. De steenuil is sterk afhankelijk van de aanwezigheid van geschikt prooi. Dit omvat voornamelijk grote insecten, en kleine gewervelde dieren zoals kevers, muizen, vogels en kikkers. Steenuilen zijn echte nachtjagers. Een half uur na zonsondergang verlaten de dieren de verblijfplaats om te gaan jagen.

Afbeelding 3.1: De verspreiding van de steenuil tussen 2017 en 2019

Steenuilen zijn trouw aan hun locatie en als ze een geschikt territorium hebben gevonden blijven ze daar hun hele leven. Afhankelijk van het voedselaanbod en leeftijd van het mannetje is het territorium tussen de 5 en de 30 hectare.

De voortplantingsperiode begint met de baltsperiode vroeg in het jaar (januari en februari) en duurt tot in de herfst, als de jongen het territorium verlaten. In februari en maart wordt door de steenuil een geschikte nestholte uitgezocht. Tussen begin april en half mei worden de eieren gelegd. Meestal wordt één broedsel grootgebracht, echter als het legsel vroegtijdig verloren gaat kan er in juni een extra broedpoging gedaan worden. Gemiddeld zijn er vier eieren per legsel. De broedperiode duurt gemiddeld 26 dagen. De eerste week nadat de eieren zijn uitgekomen zit het vrouwtje vrijwel constant op het nest om de kuikens warm te houden, terwijl het mannetje voedsel komt brengen. Na deze week voeren beide ouders het voedsel aan de jongen. Na 38 tot 46 dagen zijn de jongen vliegvlug. Daarna worden ze nog meerdere weken door hun ouders verzorgd en ondersteund.

Op basis hiervan is de gevoeligste periode de broedtijd van februari tot en met augustus. Een minder gevoelige periode is september tot en met november. De minst gevoelige periode is december en januari.

3.2 Onderzoeksmethode

Het veldonderzoek is uitgevoerd conform het steenuilen protocol en omvat drie avondbezoeken in de periode februari – april (kennisdocument steenuil, BIJ12; soortprotocol, NGB). Door waarnemingen van territoriumroep in deze periode (eventueel uitgelokt door het afspelen van een geluidsopname van de roep) kan bepaald worden of er een territorium aanwezig is. Tevens is eenmaal bij daglicht gezocht naar sporen van steenuil. Dit is voorafgaand aan het onderzoek gebeurt tijdens de quickscan. Voorafgaand aan het eerste veldbezoek is op de locatie nogmaals gezocht naar sporen van steenuil. De bezoeken hebben plaats gevonden bij geschikte weersomstandigheden gedurende minimaal 1,5 uur. Er zit minimaal een maand tussen het eerste en laatste bezoek. De werkzaamheden zijn uitgevoerd door N. Vermeer en S. van Steenberg, beide werkzaam als ecofoon bij Geofox.

Er is hiernaast gekeken, binnen de nationale databank flora en fauna (NDFF), naar het voorkomen van de soort binnen een straal van 5 kilometer van de locatie. De huidige bewoner is geïnterviewd op het voorkomen van beschermde soorten op de locatie en de lokale uilen werkgroep is benaderd.

3.3 Resultaten

De huidige bewoner heeft tijdens een gesprek op de locatie aangegeven dat er regelmatig steenuilen op het terrein gezien worden met de recentste waarneming een week voor de start van het onderzoek. De steenuilen werkgroep heeft de locatie ook als geschikt aangeduid en een steenuilen kast geplaatst in de stal. Deze is niet in gebruik door de steenuilen.

Veldonderzoek

Tijdens de quickscan is de volledige locatie onderzocht en zijn er sporen van steenuil waargenomen. Tijdens de daarop volgende onderzoeken is telkens minstens een steenuil op de locatie waargenomen en is er ook een nestplaats aangetroffen.

De waarnemingen die betrekking hebben op de steenuil zijn vermeld in tabel 3.1. in afbeelding 3.2 t/m 3.4 staan de waarnemingen aangegeven.

Tabel 3.1: Locatie bezoeken en de bevindingen met betrekking tot de steenuil

Nr.	Omschrijving	Datum	Begin- en eindtijd	Weers-omstandigheden	Uitkomsten
0	Quickscan	03-02-2022	ochtend	9°C licht bewolkt	Sporen van steenuil zijn aangetroffen
1	1 ^{ste} ronde uilen nader onderzoek	22-03-2022	19:10-20:44	15°C, droog, 0% bewolkt, 3 bft	1 steenuil (man) waargenomen op locatie.
2	2 ^{de} ronde uilen nader onderzoek	12-04-2022	20:30-22:30	18°C, droog, 80% bewolkt, 2 bft	2 steenuilen (1 man) waargenomen op locatie, meerdere vleermuizen vroeg op de avond waargenomen.
3	3 ^{de} ronde uilen nader onderzoek	25-04-2022	20:45-22:59	10°C, droog, 100% bewolkt, 2 bft ²	1 individu steenuil, zittend in een van de bomen nabij de stal. Diverse verse steenuil braakballen zijn waargenomen in de stal

Afbeelding 3.2: Een foto van de waargenomen steenuil (rood omcirkeld).

Afbeelding 3.3: De uitgang die vermoedelijk gebruikt wordt door de steenuilen. Onder deze openingen zijn meerdere braakballen aangetroffen.

Afbeelding 3.4: De waarnemingen aangegeven op een luchtfoto. De steenuilen staan op de kaart aangegeven met een groene stip.

4 Nader onderzoek vleermuis

4.1 Soortinformatie vleermuizen

Vleermuizen komen in uiteenlopende landschapstypen en habitats voor. De meeste soorten zijn hoofdzakelijk 's nachts actief en maken op verschillende manieren gebruik van bomen, gebouwen en groenstructuren. Functies die deze landschappelijke elementen vervullen zijn:

- Zomerverblijfplaats
- Kraamverblijfplaats
- Paarverblijfplaats
- Winterverblijfplaats
- (essentieel) foerageergebied

Om deze functies in beeld te krijgen moet er in verschillende periodes van het jaar en tijden van de dag geïnventariseerd worden. De werkwijze en onderzoeksmethoden zijn vastgelegd in het Vleermuisprotocol 2021. Deze gestandaardiseerde methode is opgesteld en wordt geëvalueerd door de brancheorganisatie Netwerk Groene Bureaus (NGB) in samenwerking met de Zoogdierverseniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO). Op basis van de gebiedskenmerken en de quickscan wordt er onderzoek uitgevoerd naar de volgende soorten (bron: www.zoogdierverseniging.nl):

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuizen jagen in de beschutting van opgaande elementen in groene bebouwde omgeving, langs kanalen, vaarten, in tuinen en parken met vijvers, in lanen en tussen boomkruinen. Waterpartijen en beschutte oevers zijn favoriet als jachtgebied. Ze vangen een breed spectrum aan veelal kleinere prooien uit de lucht en pakken dat wat voorhanden is.

(Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, of onder dakpannen gevonden. De groepsgroottes lopen uiteen van enkele tientallen tot meer dan tweehonderd dieren. Gewone dwergvleermuizen zijn plaatsgebonden, maar gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Ze jagen hoofdzakelijk binnen een straal van 2-5 km van de verblijfplaats. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren. In de bebouwde kom zijn de baltsvluchten van roepende mannetjes in hun territorium in de herfst gemakkelijk op te sporen. De paarverblijven in spleten in en om gebouwen zijn echter moeilijker te identificeren. Aanwezigheid van paarlocaties kan een indicatie zijn van mogelijke winterverblijven. Daarnaast kan tijdens de zomer en het begin van de paarperiode zwermgedrag worden waargenomen bij complexen die in gebruik worden genomen voor overwintering door grote groepen dieren.

Ruige dwergvleermuis

Ruige dwergvleermuizen hebben doorgaans dezelfde jachtgebieden en zomerverblijfsplaatsen als gewone dwergvleermuizen, waar deze soorten verschillen zijn bij het paar en winter gedrag. Mannetjes maken tijdens het paarseizoen territoriale geluiden vanuit de paarverblijfsplaatsen (vaak gevonden onder daklijsten en betimmeringen, maar ook in boomholtes). In de winter hebben ruige dwergvleermuizen een sterke seizoenstrek waarbij dieren afstanden van 2000 km afleggen vanuit midden- en oost- Europa om te overwinteren (o.a. in Nederland). De winterverblijfsplaatsen zijn te vinden in gebouwen, maar ook in houtstapels en boomholtes. Vaak wordt bij vorst de huizen opgezocht.

Laatvlieger

De laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. De laatvlieger vliegt meestal op enige afstand van de vegetatie boven (vochtige) graslanden en weilanden, langs kanalen en vaarten, in tuinen en in parken met vijvers. Kraamkolonies komen voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Ze wonen in de spouwmuur, achter de betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders

aangetroffen. Solitaire mannetjes worden soms achter vensterluiken gevonden. In de paartijd (september-oktober) worden vergelijkbare verblijven gebruikt. Er worden dan ook kleine groepjes laatvliegers op plaatsen gevonden waar ze in de zomer niet zaten. Laatvliegers bewonen een netwerk van verschillende huizen die op een afstand van hooguit enkele honderden meters van elkaar liggen. Soms wordt één huis jaar na jaar als zomer- en winterverblijf gebruikt. De jachtgebieden liggen in een straal van 1 tot 5 km (zelden meer) rondom de kolonie. In de winter zoeken laatvliegers nauwe en relatief droge plaatsen op zoals spouwmuren, spleten en scheuren in zolders, oude kelders en soms ook kieren dicht bij de ingang van grotten.

Gewone grootoorvleermuis

De gewone grootoorvleermuis gebruikt zeer uiteenlopende soorten verblijfplaatsen. Ze worden in de zomer aangetroffen op zolders, achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, in spouwmuren en onder dakpannen, in holten en spleten in bomen en in nest- en vleermuiskasten. Ze vormen meestal groepen van 5 tot 25 dieren, en in uitzonderingen tot 80 dieren. Deze uitzonderingen gebruiken in kleine groepjes verspreid een groot aantal verblijfplaatsen naast elkaar. Ze verhuizen vaak. De gewone grootoorvleermuis jaagt dicht bij de vegetatie waarbij ze de prooi direct van de vegetatie af halen. Gewone grootoorvleermuizen vangen diverse relatief grote, vaak dag actieve of niet-vliegende prooien, zoals dagpauwogen, langpootmuggen, spinnen, kevers, schietmotten, vliegen, rupsen, steekmuggen en oorwormen. Grote prooien worden meegenomen naar een hangplaats en daar opgegeten.

Uit de quickscan flora en fauna blijkt dat het niet noodzakelijk is om onderzoek te doen naar andere soorten (kenmerk: 20211490_a1RAP, d.d. 4 april 2022).

4.2 Onderzoeksmethode

Het veldonderzoek is uitgevoerd conform het vleermuizenprotocol 2021 en de desbetreffende kennisdocumenten. Het omvat drie bezoeken in de periode mei – juni en twee bezoeken in de periode augustus - september (bronnen: kennisdocument gewone dwergvleermuis, BIJ12; kennisdocument ruige dwergvleermuis, BIJ12; vleermuizenprotocol 2021, NGB). De rondes zijn door Nienke Vermeer, Sjoerd Schimmel en Thijs Kollau uitgevoerd. Hierbij werd gezorgd dat er elke ronde minimaal drie mensen aanwezig waren. Op deze wijze is ervoor gezorgd dat er een compleet beeld van het gebied is verkregen en wordt voldaan aan de gestelde eisen uit het vleermuisprotocol met betrekking tot de zichtbaarheid van het onderzoeksgebied.

De stallen zijn omgeven door paden en grasveld, waar vanuit het vleermuisonderzoek wordt uitgevoerd. Vanuit deze ruimte zijn alle in- en uitvliegopeningen goed te overzien en zijn er geen elementen die gedeeltes van de van het zicht onttrekken.

Bij de inventarisatie is gestreefd naar een periode die volgens het vleermuisprotocol 2021 optimaal is. Soms kan het gebeuren dat er door onvoorziene omstandigheden (bijvoorbeeld het weer) afgeweken wordt van de oorspronkelijke planning. Er is altijd gezocht naar een moment dat de inventarisatieomstandigheden voor vleermuizen optimaal zijn. Er is ten aller tijden meer dan het aantal tussendagen tussen twee rondes, zoals in het protocol gehanteerd.

- Zomer- en kraamverblijven

De onderzoeken naar de zomer- en kraamverblijfplaatsen zijn uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2021.

- Paarverblijven

Voor het inventariseren van de paarverblijven en baltsterritoria wordt er door het kennisdocument aanbevolen om een uur na zonsondergang te beginnen.

Apparatuur

De veldonderzoek vindt plaats met behulp van batdetectors. Deze zetten de voor de mens onhoorbare sonargeluiden om naar klanken en ritmes, die de onderzoekers in staat stellen de vleermuizen op soortniveau te determineren. Er is gebruik gemaakt van de Pettersson M500 en Pettersson D240x batdetectors. Deze detectors worden in de hand meegenomen terwijl de onderzoeker visueel de activiteit en de mogelijke in- en uitvliegopeningen in de gaten houdt. De Pettersson M500 weergeeft tevens de sonargeluiden grafisch en de geluiden kunnen ook worden opgenomen, indien er twijfel ontstaat of als er mogelijk veel omgevingsgeluid in het veld aanwezig is. Bij geval van twijfel kunnen derhalve achteraf de waarnemingen worden geanalyseerd. Op deze wijze wordt er ruim voldaan aan de eisen uit het vleermuisprotocol voor wat betreft het onderdeel 'geluidsopnamen'.

Bij de paarrondes is tevens de Guide TrackIR Pro 19mm Warmtebeeldcamera gebruikt om de vliegroutes en paarterritoria nog beter in beeld te brengen.

4.3 Resultaten

De inventarisatie heeft plaatsgevonden in juni tot en met september 2022. In onderstaande tabel zijn de inventarisatiedata en omstandigheden opgenomen.

Tabel 4.1: Resultaten vleermuisonderzoek

Nr.	Omschrijving	Datum	Begin- en eindtijd	Weers-omstandigheden	Uitkomsten
0	Quickscan	03-02-2022	ochtend	9°C licht bewolkt	De stallen en het woonhuis kunnen potentieel geschikt zijn voor vleermuizen
1	1 ^{ste} ronde vleermuis nader onderzoek	31-05-2022	21:36-00:30	12°C, droog, 25% bewolkt, 1 bft ²	Er zijn geen waarnemingen van vleermuizen gedaan.
2	2 ^{de} ronde nader onderzoek; voor zomerverblijfsplaatsen, kraamverblijfsplaatsen en vliegroute	28-06-2022	21:45-00:30	21°C, droog, 0% bewolkt, 2 bft ²	Er zijn geen waarnemingen van vleermuizen die binding hebben met het pand gedaan. Wel zijn er voor het gebouw aan de broekdijk diverse langsvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen
3	3 ^{de} ronde nader onderzoek; voor zomerverblijfsplaatsen en kraamverblijfsplaatsen	18-07-2022	03:30-05:41	14°C, droog, 0% bewolkt, 1 bft ²	Er zijn drie invliegende vleermuizen aangetroffen in de nok van de stal. Achter de stallen was nauwelijks activiteit.
4	4 ^{de} ronde nader onderzoek; voor paarverblijfsplaatsen	22-08-2022	22:00-00:30	22°C, droog, onbewolkt, 1 bft ²	Er zijn geen verblijfsplaatsen of territoria aangetroffen. Er was weinig activiteit met uitzondering van de bomen die aan de broekdijk staan daar waren enkele overvliegende en kort foeragerende gewone en ruige dwergvleermuizen.
5	5 ^{de} ronde nader onderzoek; voor paarverblijfsplaatsen	19-09-2022	20:45-22:45	13°C, sporadisch lichte miezer, 50% bewolkt, 2 bft ²	Er is één paarterritorium aangetroffen. Verder tevens wat overvliegende dwergvleermuizen langs de broekdijk.

Afbeelding 4.1: De aangetroffen zomerverblijfsplaatsen (oranje omcirkeld).

Afbeelding 4.2: De aangetroffen zomerverblijfsplaatsen (oranje punten) en paarterritoria (oranje omlijnd).

5 Omgevingscheck en overige waarnemingen

5.1 Omgevingscheck

Het onderzoeksgebied ligt omringd door weilanden nabij het Natura 2000-gebied "Kempenland-West". Het betreft de watergang Kleine Beerze welke onderdeel uitmaakt van het Natura 2000-gebied. Het Kempenland bestaat uit verspreid liggende delen heide- en vennegebied. Tussen deze heideterreinen stromen de meanderende lopen van de laaglandbeken Reusel, Groote Beerze en Kleine Beerze.

De locatie is daarmee bijzonder geschikt als foerageergebied voor diverse soorten.

5.2 Overige waarnemingen

Verder zijn er tijdens de diverse veldbezoeken nog verscheidene waarnemingen gedaan van een aantal algemene broedvogels zoals merels, en diverse zangvogels. Er zijn een stuk of 8 nestjes van de boerenwaluw aangetroffen in de stal en ook de grutto kon regelmatig gehoord worden tijdens het onderzoek. Op 18-07 is een jonge haas waargenomen in de eerste voederkuil. Tijdens het bezoek van 12-04 is een niet-identificeerbare dode muis aangetroffen.

6 Interpretatie

6.1 Uilen

Nesten en foerageergebied

Er is een nest van steenuil aangetroffen in het plangebied. De steenuil was dan ook elk avondbezoek waargenomen. Deze vloog telkens via de zuidwestelijke richting de stal uit om dan ten zuiden te gaan foerageren.

De werkzaamheden hebben geen invloed op het foerageergebied in de omgeving. Hiernaast zijn er diverse andere mogelijkheden als rustplaats in de directe omgeving.

6.2 Vleermuizen

Foerageergebieden migratie-, en vliegroutes

Er zijn geen duidelijke migratie- of vliegroutes in het onderzoeksgebied aangetroffen.

Omdat de werkzaamheden alleen plaatsvinden aan het gebouw, zullen de gevolgen van de voorgenomen werkzaamheden voor de foerageerfunctie van het gebied minimaal zijn. Structuren zoals bomenrijen, die van belang kunnen zijn als migratie- of vliegroute, zullen niet worden aangetast door de geplande werkzaamheden. De werkzaamheden hebben hierop dus geen effect.

Verblijfplaatsen

Gewone dwergvleermuis

De meeste waarnemingen tijdens de veldbezoeken zijn van de gewone dwergvleermuis. De dieren zijn vooral vooraan het terrein bij de broekdijk foeragerend en overvliegend waargenomen. Er zijn drie zomerverblijfplaatsen en één paarterritoria vastgesteld.

Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat er meerder verblijfplaatsen in de stallen bevinden. Samengevat:

- Geen kraamverblijfplaatsen
- Drie zomerverblijfplaatsen
- 1 paarterritoria met verblijfplaats

Er zijn geen aanwijzingen dat het gebouw als winterverblijf wordt gebruikt.

Ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger

Zowel de ruige dwergvleermuis als de laatvlieger zijn slechts enkele keren kortstondig waargenomen. Er is geen gewone grootoorvleermuis waargenomen. Het onderzoeksgebied speelt geen rol van betekenis als essentieel foerageergebied of als verblijfolocatie van deze soorten. Samengevat:

- Geen kraamverblijfplaatsen
- Geen zomerverblijfplaatsen
- Geen paarverblijfplaats

Er zijn geen aanwijzingen dat het gebouw als winterverblijf wordt gebruikt.

7 Samenvatting, conclusies en advies

In opdracht van Provincie Noord-Brabant heeft Geofoxx, als onafhankelijk adviesbureau², een ecologisch nader onderzoek naar de aanwezigheid van steenuilen en vleermuizen uitgevoerd op de locatie Broekdijk 6 te Oostelbeers.

De aanleiding voor het uitvoeren van dit ecologische nader onderzoek zijn de sloop van gebouwen op de locatie en de resultaten van de reeds uitgevoerde quickscan flora en fauna (kenmerk: 20211490_a1RAP, d.d. 4 april 2022).

Het doel van het nader onderzoek is:

1. Het vaststellen van de aanwezigheid van nesten en functie van het gebied voor steenuilen;
2. Het vaststellen van de aanwezigheid van verblijfplaatsen en functie van het gebied voor vleermuizen;
3. Een effectbeoordeling uit te voeren van de voorgenomen werkzaamheden op de soorten genoemd onder '1' en '2'.

In tabel 7.1 zijn de resultaten en conclusies van het nader onderzoek samengevat.

Tabel 7.1: Conclusies

Onderwerp		Resultaat en interpretatie	Conclusie
Steenuil	Nesten	Er is één nest aangetroffen binnen het plangebied	Het is noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen en mitigatie maatregelen te treffen
	Essentieel foerageergebied	Er gaat geen foerageergebied verloren doormiddel van de huidige plannen	Er zijn geen maatregelen noodzakelijk
Vleermuis	Verblijfplaats	Er is drie zomerverblijfplaatsen aangetroffen en één paarterritoria.	Het is noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen en mitigatie maatregelen te treffen
	Vliegroute	Er zijn geen duidelijke migratie- of vliegroutes in het onderzoeksgebied aangetroffen.	Geen maatregelen noodzakelijk
Overig	Boerenzwaluwen	Er zijn diverse boerenzwaluw nesten aangetroffen in de stal	Werk buiten het broedseizoen specifiek voor boerenzwaluw.
	Vogels	Er zijn meerdere vogels waargenomen	Werken buiten broedseizoen
	Overig	Er zijn geen andere soorten aangetroffen	Intensief beheer gewenst om vestiging van beschermde soorten te voorkomen

² De opdrachtgever en terreineigenaar zijn geen zuster- of moederbedrijf en komen niet uit de eigen organisatie zodat de onafhankelijkheid van het onderzoek is gewaarborgd.

7.1 Steenuilen

De locatie is in gebruik als nestlocatie voor steenuilen. De sloop kan alleen doorgaan als er voor de start van de werkzaamheden een ontheffing van de wet natuurbescherming wordt aangevraagd. Aangeraden wordt om alvast mitigerende maatregelen te treffen zodat er geen vertraging opgelopen kan worden in verband met de gewenningstijd. Het wordt aanbevolen om een mitigatieplan en een ecologisch werkprotocol op te stellen en de mitigatiemaatregelen door (of onder begeleiding van) een ecooloog te laten uitvoeren.

Er zijn geen waarnemingen gedaan die doen suggereren dat het groen binnen het plangebied essentieel is voor de steenuilen. Deze foerageerden meer buiten het plangebied.

7.2 Vleermuizen

Er zijn in de panden drie zomerverblijfsplaatsen en een paarverblijfsplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. De sloop kan alleen doorgaan als er voor de start van de werkzaamheden een ontheffing van de wet natuurbescherming wordt aangevraagd. Aangeraden wordt om alvast mitigerende maatregelen te treffen zodat er geen vertraging opgelopen kan worden in verband met de gewenningstijd. Het wordt aanbevolen om een mitigatieplan en een ecologisch werkprotocol op te stellen en de mitigatiemaatregelen door (of onder begeleiding van) een ecooloog te laten uitvoeren.

Ook dient er rekening te worden gehouden met het feit dat de vleermuizen niet verstoord mogen worden tijdens de werkzaamheden. Zo kunnen bouwlampen tussen zonsondergang en zonsopkomst vleermuizen verstoren. Bouwlampen kunnen in deze tijdperiode daarom niet aan staan.

7.3 Overige Aanbevelingen

Boerenzwaluwen

Boerenzwaluwen betreffen "categorie 5-vogelsoorten", waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op de locatie niet van toepassing. Eventueel aanwezige nesten van categorie 5 vogelsoorten zijn in dit geval niet beschermd, aangezien er voldoende nestmogelijkheden aanwezig zijn in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen. Wel is de zorgplicht van toepassing en zullen eventuele maatregelen die het nest kunnen verstoren buiten het broedseizoen van de boerenzwaluw moeten plaatsvinden.

In het onderzoeksgebied zijn met uitzondering van de boerenzwaluw geen overige beschermde (of zeer zeldzame) soorten aangetroffen waar tijdens de werkzaamheden rekening mee gehouden moet worden (volgens Wet natuurbescherming). Voor de overige soorten hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden verkregen. Desondanks wordt het navolgende wel aanbevolen om te voldoen aan de Wet natuurbescherming.

Natura 2000-gebied en NNN

In verband met de aanwezigheid van de NNN op zeer korte afstand van de te slopen panden en te realiseren woning, wordt aanbevolen om tijdens de werkzaamheden afdoende rekening te houden met de aanwezigheid van NNN. Enkele aandachtspunten daarbij zijn:

- voorkomen van nachtelijk gebruik van bouwlampen;
- voorkomen van grote verstoring (bijvoorbeeld heien) in het broedseizoen;
- voorkomen van verstoring door rekening houden met aan- en afvoerroutes;
- voorkomen van beschadiging van beschermde elementen zoals houtwallen binnen NNN.

Broedseizoen

Voor algemeen voorkomende broedvogels (waarvan het nest gedurende broedperiode beschermd is) dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden:

- Voer eventuele snoeiwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit. Het broedseizoen loopt ongeveer van 15 maart tot 15 juli, maar kan afhankelijk van het weer en andere factoren verschuiven;
- Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen te werken, dienen geschikte broedlocaties voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te worden gemaakt en gehouden te worden totdat de werkzaamheden zijn afgerond;
- Indien werkzaamheden starten binnen het broedseizoen, dient door een deskundig ecoloog onderzocht te worden of broedende vogels ter plaatse aanwezig zijn.

Bijlage 1: Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Hiermee zijn de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet komen te vervallen. De Wet natuurbescherming voorziet in een wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. De provincie is hierbij bevoegd gezag uitgezonderd Rijkszaken (hoofdwegen, spoorwegen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, kustlijn, e.d.), waarbij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) bevoegd gezag is.

Algemene zorgplicht

De wettelijke zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming) is altijd van toepassing. Deze houdt in dat nadelige effecten op aanwezige flora en fauna, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, voorkomen moeten worden.

Gebiedsbescherming

Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels voorziet in omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de Wet natuurbescherming zijn specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzondere natuurwaarden. Het gaat dan voornamelijk om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het zogenoemde Natura 2000-netwerk. De in de wet opgenomen regels ter bescherming van Natura 2000-gebieden omvatten onder meer maatregelen met het oog op behoud en herstel van leefgebieden voor vogels, van natuurlijke typen habitats en van habitats van diersoorten en van plantensoorten van Europees belang in een gunstige staat van instandhouding. Ook is een vergunningensysteem opgenomen met het oog op een toetsing van mogelijk schadelijke handelingen en de mogelijkheid voor het bevoegd gezag om ter voorkoming van schadelijke effecten preventieve dwingende maatregelen te treffen.

Soortbescherming

De soortbescherming omvat drie beschermingsregimes met afzonderlijke verbodsbepalingen (zie bijlage 4).

1) Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Dit zijn alle van nature in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).

2) Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Dit zijn de in het wild levende plant- en diersoorten die vallen onder bepaalde bijlagen van:

- de Habitatrichtlijn (Bijlage IV);
- het Verdrag van Bern (Bijlage I en II);
- het Verdrag van Bonn (Bijlage II).

3) Beschermingsregime andere soorten

Dit zijn in Nederland in het wild voorkomende plant- en diersoorten die beschermd zijn aanvullend op de Europees beschermde soorten.

Houtopstanden

In de Wet natuurbescherming is de bescherming geregeld van houtopstanden. De kern wordt gevormd door een herbeplantingsplicht ingeval houtopstanden worden geveeld. Dit onderdeel wordt in deze quickscan flora en fauna niet meegenomen.

Bijlage 2: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Vogelrichtlijn:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn:

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttwortelen of te vernielen.

Andere soorten:

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

